

«Εάν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον;» Η γλώσσα και η μουσική στην λατρεία του Θεού

Εμμανουήλ Γιαννόπουλος*

emmgian@gmail.com

Η ψαλτική είναι μια αδιαίρετη ενότητα λόγου και μέλους. Η μουσική υπάρχει για να προβάλλει τον λόγο των υμνογραφημάτων ως εμμελές κήρυγμα, να εκφράσει μελωδικά τα νοήματα των ύμνων. Η δε εκφωνητική, μέση φωνή, υπάρχει για να αναδεικνύει εμφαντικότερα το νόημα των Ευαγγελικών και Αποστολικών αναγνωσμάτων. Τα παραπάνω καθορίζουν και την αποστολή των εκκλησιαστικών μουσικών όχι απλά ως ειδικών στην τέχνη των ήχων, αλλά ως μυστών και διακόνων της εκκλησιαστικής τελετουργίας σε επίπεδο γλώσσας, ύμνων, τάξεως, νοήματος των τελουμένων, λειτουργικής στάσης και μέλους. Στην εισήγηση με τον παραπάνω τίτλο γίνονται επισημάνσεις και αναφορές προς την κατεύθυνση αυτή με πρακτικό προσανατολισμό, αλλά και με βάση επιστημονικές έρευνες.

* Ο Εμμανουήλ Στ. Γιαννόπουλος είναι διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, με επιβλέποντα καθηγητή τον Γρηγόριο Θ. Στάθη. Είναι επίσης πτυχιούχος των τμημάτων Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού και Θεολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το μεταπτυχιακό του εκπονήθηκε στο Τμήμα Ποιμαντικής Θεολογίας του ίδιου πανεπιστημίου, στο γνωστικό αντικείμενο της Λειτουργικής και της Χριστιανικής Αρχαιολογίας και τέχνης και υπεύθυνο καθηγητή τον αείμνηστο κορυφαίο λειτουργιολόγο Ιωάννη Φουντούλη. Διδάσκει στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο οποίο έχει εκλεγεί λέκτορας (2009), μαθήματα σχετικά με την Βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική. Τον Ιούνιο του έτους 2010 εξελέγη επίκουρος καθηγητής στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία (ΑΕΑ) Βελγίας Ιωαννίνων – Πρόγραμμα Εκκλησιαστικής Μουσικής και Ψαλτικής. Δίδαξε ακόμη επί πολλά έτη (2000 – 2011) κατ' ανάθεση στο Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. τα μαθήματα Εισαγωγή στην εκκλησιαστική μουσική και Θέματα Ψαλτικής Τέχνης. Είναι συγγραφέας πολλών επιστημονικών βιβλίων, άρθρων, μελετών, καταλόγων χειρογράφων ψαλτικής και είναι επίσης τακτικός εισηγητής σε διεθνή μουσικολογικά και άλλα συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το κύριο βάρος της επιστημονικής του έρευνας δίδεται στην χειρόγραφη παράδοση της Ψαλτικής, από τη συστηματική μελέτη της οποίας προκύπτουν πλήθος στοιχείων για την ιστορία, τη μορφολογία, την εξέλιξη και διάδοση κ.λπ. της σπουδαίας αυτής τέχνης του ορθόδοξου πνεύματος και του ελληνικού πολιτισμού. Δίδαξε από το έτος 1988 έως το 2013 και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ συνεχίζει την θητεία του και στο Δημοτικό Ωδείο Θεσσαλονίκης όπου από το έτος 1994 κ.ε. πολλοί μαθητές του έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στην Ψαλτική Τέχνη. Έχει διακονήσει ως ιεροψάλτης σε ναούς της Θεσσαλονίκης και από το έτος 1998 είναι πρωτοψάλτης του περικαλλούς βυζαντινού ιερού ναού των Αγίων Δώδεκα Αποστόλων στην ίδια πόλη.